

ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

УДК 336.67+658.155

Бондаренко Н. С.*студент, ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського***Тюленева Ю.В.***к.е.н., доцент ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського***ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА**

Розглянуто питання впливу прибутку на стан господарської діяльності підприємства, формування достатніх фінансових ресурсів для його розвитку. Проаналізовано вплив різних факторів на принципи управління прибутком підприємства. Розглянуті комплексний, системний та ситуаційний підходи до управління прибутком підприємства. Показано, що найкращим на даний момент підходом до управління прибутком підприємства є ситуаційний підхід, який враховує використання різних методів управління, диктуються конкретним складом обставин, що впливають на підприємство в даний момент.

Ключові слова: управління прибутком, підприємство, прибуток підприємства.

Постановка проблеми. Ефективна діяльність як підприємств так і господарських організацій, стабільні темпи їх роботи і конкурентоспроможність в сучасних економічних умовах в значній мірою визначаються якістю управління фінансами. Найважливішою формою управління фінансами підприємства повинні стати рішення, суть яких зводиться до формування достатніх фінансових ресурсів для розвитку підприємства, пошуку нових джерел фінансування, використання нових фінансових інструментів, що дозволяють вирішувати ключові проблеми фінансів підприємства: платоспроможність, ліквідність, прибутковість і оптимальне співвідношення власних і позикових джерел фінансування. Для виконання даного завдання необхідна постановка ефективного механізму фінансового менеджменту на підприємстві, що забезпечить прибуток підприємства і його подальший розвиток.

Тому важливою задачею є визначення ролі прибутку в розвитку підприємства в сучасних умовах та аналіз методів управління прибутком.

Аналіз досліджень і публікацій. Методи управління прибутком підприємства є завжди актуальною темою, тому теоретичним та методичним аспектам даного питання присвячено багато робіт різних науковців. Слід відмітити роботи Г. Азгальдова, І. Бланка, І. Балабанова, Л. Бадалова, Б. Данилишина, Дж. Джурана, С. Дорогунцова, І. Каца, Г. Крамаренко, М. Коробова, Л. Лігоненко, А. Мазаракі, А. Маршалову, Н. Менкю, М. Мельникову, Л. Омелянович, А. Поддєрьогіна, р. Солоу,

А. Садекова, р. Сайфуліна, О. Стоянову, Н. Ушакову, Н. Чумаченка, А. Шеремета. Водночас, за межами сучасних досліджень залишаються поєднання якісної та кількісної характеристик прибутку, що поширює не тільки систему об'єктів якості, а й просуває показник прибутку на принципово новий рівень у фінансовому механізмі підприємства [1]. У публікаціях останніх років І.А. Бланк одним із перших в Україні використовує поняття співвідношення ризику і доходу у своєму визначенні прибутку. На думку вченого, прибуток – це втілений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності та є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами у процесі здійснення цієї діяльності [2].

В економічній енциклопедії подається наступне визначення прибутку: «Прибуток – перевищення доходів від продажу товарів і послуг над витратами на виробництво і продаж цих товарів; узагальнюючий показник фінансових результатів господарської діяльності; визначається як різниця між виторгом від реалізації продукту господарської діяльності і сумою витрат факторів виробництва на цю діяльність у грошовому вираженні» [3].

Якщо узагальнити різні точки зору вчених [1,2,3], можна зробити наступні висновки:

- отримання прибутку підприємства є не тільки кінцевою метою діяльності будь-якого підприємства, а й його основним спонукальним мотивом для підприємців;

- прибуток підприємств створює економічну платформу для розвитку держави та створює можливості для ефективного виконання покладених на неї функцій;

- отриманий прибуток виступає як критерій ефективної роботи суб'єкта господарювання;

- прибуток для підприємства є постійним джерелом відтворювання фінансових ресурсів. Високий або зростаючий показник прибутку дозволяє підприємствам розвиватися, а також зникає потреба у залученні зовнішніх джерел фінансування, що виступає важливим критерієм фінансової стійкості підприємства.

- прибуток підприємства впливає на збільшення ринкової вартості компанії.

Тому рішення по отримання прибутку, що дозволять мати підприємству фінансову стійкість, розвиватися і мати авторитет на ринку є досить важливими для функціонування підприємства.

Метою статті є аналіз методів управління прибутком підприємства та визначення їх основних складових.

Виклад основного матеріалу. Діяльність будь-якого підприємства в кінцевому підсумку завжди направлена на отримання прибутку. Загальна економічна теорія визначає роль економіки так: «У реальній дійсності

прибуток – кінцева мета і рушійний мотив товарного виробництва і ринкової економіки. Це головний стимул і основний показник ефективності будь-якого підприємства і фірми» [4].

Значення прибутку, насправді, важно переоцінити в загальній системі вартісних інструментів управління підприємством.

В наш час, в період нестабільної економічної ситуації, роль прибутку у господарському механізмі постійно зростає. При плануванні діяльності підприємства, найважливішим стає процес управління прибутком, оскільки він виступає як процес дослідження та прийняття управлінських рішень за усіма основними аспектами його формування, розподілу і використання. Прибуток є найважливішою фінансовою категорією, яка характеризує ефективність виробництва на підприємстві, стан продуктивності праці, рівень собівартості, а також свідчить про обсяг та якість виробленої продукції, що в свою чергу відображає позитивний фінансовий результат. А отже, прибуток виступає не тільки основним джерелом розвитку господарської діяльності для підприємств, а й стимулом його діяльності. Оскільки економічна ситуація в Україні весь час змінюється, то це також впливає на методи управління підприємства, що в свою чергу створює нову роль прибутку для підприємства. Для ефективного управління компанією існує необхідність постійного корегування існуючих методів управління прибутком підприємства, а також розробка нових, які б відповідали сучасним економічним умовам.

Управління прибутком представляє собою процес пошуку і прийняття управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу і використання на підприємстві [5]. На принципи управління прибутком впливають різні фактори такі як: галузева приналежність, спеціалізація, організаційна форма та форма власності підприємства, а також цілі та етапи реалізації запланованої стратегії, та ще багато ін.. Аналіз теоретичних і практичних аспектів управління економічними об'єктами встановив необхідність використання наступних наукових підходів до управління прибутком: комплексного, системного, функціонального, математичного, динамічного, відтворювального, маркетингового, адміністративного, поведінкового, ситуаційного. Кожний з цих методів характеризує один із аспектів управління прибутком підприємства.

Прибуток підприємства є настільки складним, інтегральним та багатоаспектним економічним об'єктом, що залежить від багатьох факторів, а його система формування і розподілу повинна враховувати всі вище зазначені підходи, проте особливу увагу необхідно приділити таким подходам, як: комплексний, системний та ситуаційний.

Системний підхід розглядає організацію як систему, що включає в себе певну кількість взаємопов'язаних елементів. Даний підхід припускає, що кожен з елементів системи має певні власні цілі, проте суть системного підходу – покращення ефективності роботи підприємства в цілому. Системний підхід має наступні особливості:

- чітко визначені цілі та їх ієрархія;
- застосування порівняльного аналізу та вибору шляхів досягнення цілей, щоб досягти найкращих результатів при найменших витратах;
- оцінка всіх можливих результатів діяльності із застосуванням кількісної інтерпретації цілей та визначення методів і засобів їх досягнення.

«Процесний підхід до управління – підхід, що базується на концепції, згідно з якою управління є безперервна серія взаємопов'язаних дій або функцій» [6].

Так, Мескон вважає, що «процес управління складається з чотирьох взаємозалежних функцій: планування, організації, мотивації і контролю». Ці функції об'єднані сполучними процесами комунікації і прийняття рішень. Керівництво (лідерство) розглядається як самостійна діяльність, спрямована на досягнення цілей організації. Процесний підхід ґрунтується на положенні про те, що функції управління взаємозалежні.

На нашу думку, найкращим на даний момент підходом до управління прибутком підприємства є ситуаційний підхід. Ситуаційний підхід є логічним продовженням теорії систем. Він базується на тому, що використання різних методів управління, диктуються конкретним складом обставин, які в значній мірі впливають на підприємство в даний момент. Умови, в яких зараз працюють підприємства значно ускладнюються. Багато задач та проблем є принципово новими, які часто не можуть бути вирішені лише на основі попереднього досвіду. Також зростає кількість несподіванок, які не були передбачені довгостроковим плануванням, що призводить до незапланованих витрат і вимагає негайного вирішення. Тобто, ситуаційний підхід часто використовують саме у нестандартних та непередбачуваних ситуаціях, що як ніколи наразі актуальне для України. В даному підході збережена концепція процесу управління, що може застосовуватися в кожній організації. Проте, слід відмітити, що хоча загальний процес однаковий, специфічні прийоми, які повинен використовувати керівник підприємства можуть значно варіюватися. Керівництво повинне саме визначити, яка структура управління або прийом найбільше підходить до конкретної ситуації в даний момент. Ситуаційний підхід концентрується саме на розходженням між підприємствами як ззовні, так і в середині, він намагається визначити, які значимі змінні ситуації і як вони впливають на ефективність організації.

Висновки. На підставі проведеного аналізу можна зазначити, що прибуток підприємства є важливою економічною категорією і виступає об'єктом управління. Також, він є основним джерелом формування фінансових ресурсів, і чим вищий прибуток, тим менша потреба у залученні фінансів із зовнішніх джерел. Необхідно зазначити, що прибуток підприємства повністю піддається управлінським діям, тому використання вище вказаних методів є актуальним для кожного підприємства. Управління прибутком являє собою процес розробки та прийняття ефективних управлінських рішень за всіма основними аспектами його

формування та розподілу і використання на підприємстві з метою максимізації добробуту власників підприємства в поточному та перспективному періодах.

Список використаних джерел

1. Блонська, В.І. Вдосконалення формування та використання прибутку підприємства [Текст] / В.І. Блонська, О.І. Вужинська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – № 18.1. – С. 122–128.)
2. Кузнецов Э.А., Столбуненко Н.Н. Экономика: Учебное пособие. – Х.: Одиссей, 2003. – 408 с
3. Экономическая энциклопедия / Науч.-ред. совет из-ва «Экономика»; Гл. ред. Л.И. Абалкин. – М.: Из-во «Экономика», 1999. – 1055 с
4. Аналіз господарської діяльності. / Під ред. Белобородової В.А. – К.: Либідь, 1999. – 420с
5. Бланк, И.А. Управление прибылью [Текст] / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 1998. – 544 с
6. Вачугова Д.Д.. Основы менеджмента 2-е вид., перераб. і доп. – М.: Вища школа. – 376 с. – 2005 р.

Бондаренко Н. С.

студент, ФММ КПИ ім. Ігоря Сикорського

Тюленева Ю.В.

к.э.н., доцент ФММ КПИ ім. Ігоря Сикорського

ПОДХОДЫ ПО УПРАВЛЕНИЮ ДОХОДАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Рассмотрены вопросы влияния прибыли на состояние хозяйственной деятельности предприятия, формирование достаточных финансовых ресурсов для его развития. Проанализировано влияние различных факторов на принципы управления прибылью предприятия. Рассмотрены комплексный, системный и ситуационный подходы к управлению прибылью предприятия. Показано, что лучшим на данный момент подходом к управлению прибылью предприятия является ситуационный подход, учитывающий использование различных методов управления, что диктуются конкретным составом обстоятельств, влияющих на предприятие в данный момент.

Ключевые слова: управления прибылью, предприятие, прибыль предприятия.

Bondarenko N.S., Tuleneva Y.V.

Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

APPROACHES FOR MANAGING THE ENTERPRISE INCOME

The questions the effect of income on the state of business, the formation of sufficient financial resources for its development. The influence of various factors on the principles of management of the company profit. Considered a comprehensive, systemic and situational approach to the management of

enterprise profit. It is shown that the best approach at this time to the management of enterprise profit is situational approach, taking into account the different control methods, which are dictated by the specific composition of the circumstances of the company at the moment.

Keywords: profit management, company, enterprise profit.

Бондаренко Н. С.
bondarenko1405@ukr.net
Тюленева Ю.В.
julia.v.tul@gmail.com